

**PROGRAMY DO NAUKI ŚPIEWU W GIMNAZJACH GALICJI ZACHODNIEJ
W DOBIE AUTONOMII W ŚWIETLE SPRAWOZDAŃ SZKOLNYCH**

development]. Kyiv: Radianska shkola, 608 p. [in Ukrainian].

3. Nikolaieva S.Iu. (Ed.). (2002). *Metodyka vykladannia inozemnykh mov u serednikh navchalnykh zakladakh* [Methods of teaching foreign languages in secondary schools]. Kyiv: Lenvit, 328 p. [in Ukrainian].

4. Rapatsevich Ye.S. (Ed.). (2005). *Pedagogika: Bolshaya sovremennaya entsiklopediya*. [Education: Large modern encyclopedia]. Minsk: "Sovremennoe slovo", 720 p. [in Russian].

5. Podlasyy I.P. (2002) *Pedagogika: Novyy kurs* [Pedagogy. The new deal]. Moskva: Gumanitarnyy izdatelskiy tsentr VLADOS. Kn. 1: *Obshchie osnovy. Protseess obucheniya*. 576 p. [in Russian].

6. Stankin M.I. (1998). *Professionalnye sposobnosti pedagoga: Akmeologiya vospitaniya i obucheniya* [Professional abilities of the teacher: Akmeology of education and training]. Moskva: Flinta, 368 p. [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 02.03.2017

УДК 37.091.214:78(477.83/.86)

Jolanta Wąsacz-Krztoń, doktor, adiunkt
Wydział Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego, Polska

**PROGRAMY DO NAUKI ŚPIEWU W GIMNAZJACH GALICJI ZACHODNIEJ
W DOBIE AUTONOMII W ŚWIETLE SPRAWOZDAŃ SZKOLNYCH**

Wydawane co roku przez gimnazja galicyjskie Sprawozdania szkolne zawierają programy do nauki przedmiotów obowiązkowych oraz nadobowiązkowych. W tej drugiej grupie znajdował się m.in. śpiew. Nauka odbywała się w dwóch oddziałach, I- niższym i II wyższym, zwykle po 2 godziny w tygodniu dla każdego poziomu. Nauczanie śpiewu miało na celu przygotowanie chóru szkolnego, który zapewniał oprawę muzyczną różnych uroczystości kościelnych i szkolnych.

Słowa kluczowe: Galicja, edukacja muzyczna, śpiew, sprawozdania szkolne.

Tab. 2. Bibl. 10.

Йоланта Восач-Крзтонь, доктор, ад'юнкт
Відділ Музики Жешувського Університету, Польща

**ПРОГРАМИ ВИВЧЕННЯ МУЗИКИ В СЕРЕДНІХ ШКОЛАХ ЗАХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ
В ЕПОХУ АУТОНОМІЇ, У ВИСВІТЛЕННІ ШКІЛЬНИХ ДОПОВІДЕЙ**

Галицькі доповіді середньої школи, які опубліковувалися щорічно, включають в себе програми для вивчення обов'язкових предметів і предметів навчального плану, таких як спів. Навчання було організовано на двох рівнях, перший – нижчий і другий – вищий. Уроки зазвичай тривали 2 години на тиждень для кожного рівня. Навчання співу мало на меті підготувати шкільний хор, який забезпечував музичний супровід для церковних і шкільних церемоній.

Ключові слова: музична освіта, Галичина, спів, шкільні звіти.

Yolanta Vosach-Krzton, Doctor of Sciences, Adjunct
The Department of Music of Rzeszow University, Poland

**THE PROGRAMS OF STUDYING OF SINGING AT THE MIDDLE SCHOOLS IN THE WESTERN
HALYCHYNA IN THE ERA OF AUTONOMY IN THE LIGHT OF SCHOOL REPORTS**

The Reports of middle school of Halychyna that were published every year include the programs of studying of the compulsory subjects and the curriculum subjects, such as singing. The studying process was organised at two levels: the lower and the higher level. The lessons usually lasted 2 hours per week at each level. The teaching of singing was intended to prepare the school choir, which provided the musical setting for the church and school ceremonies.

Keywords: the music education, Halychyna, singing, the reports of school.

Podstawowym kodeksem szkolnym, na którym opierały się plany nauczania we wszystkich gimnazjach galicyjskich przez cały okres autonomii był przede wszystkim "Entwurf der Organisation der Gymnasien Und Realschulen in Österreich" z 1949 r. opracowany przez Franza

Exnera, profesora filozofii, radcę ministerialnego i Hermana Bonitza, profesora filologii klasycznej z Uniwersytetu Wiedeńskiego. Opracowany przez nich system szkolnictwa średniego na długie lata wyznaczył kierunek w edukacji na tym szczeblu szkolnictwa dla całej monarchii. Wszędzie tam, gdzie funkcjonowały

**PROGRAMY DO NAUKI ŚPIEWU W GIMNAZJACH GALICJI ZACHODNIEJ
W DOBIE AUTONOMII W ŚWIELE SPRAWOZDAŃ SZKOLNYCH**

Tab. 1. Rozkład przedmiotów w gimnazjum w Tarnowie, rok szkolny 1875

Klasa przedmioty	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Razem
Religia	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Jęz. łaciński	8	8	6	6	6	6	5	5	50
Jęz. grecki	-	-	5	4	4	5	4	5	27
Jęz. polski	3	3	3	3	3	3	3	3	24
Jęz. niemiecki	6	5	4	4	4	4	4	4	35
Geografia, historia	3	2	1	4	4	3	3	3	23
Matematyka	3	3	3	3	4	3	3	1	23
Fizyka	-	-	-	3	-	-	3	4	10
Historia Naturalna (zoologia)	2	2	2	-	3	2	-	-	11
Logika	-	-	-	-	-	-	2	-	2
Psychologia	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Razem godzin	27	25	26	29	30	29	29	29	223

Źródło: Sprawozdanie Dyrekcji c.k. Gimnazjum w Tarnowie za rok szkolny 1875, Tarnów 1875

studia filozoficzne lub kursy, gimnazja uzyskały status 8-klasowych zakładów zupełnych, pozostałe placówki stały się gimnazjami niższymi. U progu wprowadzenia zreformowanego systemu w Galicji w 1850 r. funkcjonowało 5 gimnazjów zupełnych (w Krakowie, we Lwowie I i II, w Przemyślu, w Tarnowie) oraz 8 niższych (Bochnia, Brzeżany, Buczac, Nowy Sącz, Rzeszów, Sambor, Stanisławów, Tarnopol)¹.

Głównym celem nowego kodeksu z punktu widzenia kształcenia było położenie nacisku na wykształcenie klasyczne, a więc literaturę i języki, a ponadto przygotowanie do studiów uniwersyteckich. Ważne stały się także nauki matematyczno-fizyczne, przyrodnicze. W latach 50. i 60. w Galicji wydawano też szereg dekretów i rozporządzeń dotyczących spraw języka w szkołach średnich, niestety w dużej mierze w szkołach obecny był ciągle język niemiecki, zarówno w podręcznikach, jak i w szkole.

W 1866 r. w Galicji utworzono Radę Szkolną Krajową, która stała się organem kierującym całym szkolnictwem średnim i ludowym, rok później w 1867 r. rozwiązano ostatecznie kwestię językową wprowadzając ustawę Sejmu Krajowego o języku wykładowym. Ustawa stwierdzała, że utrzymywanie przez fundusz publiczny, a więc państwo, gminy szkół podstawowych i średnich daje im prawo wyboru języka narodowego, który będzie obowiązywał w szkole. Zatem językiem wykładowym stał się w szkołach galicyjskich język polski².

W latach 80. podejmowano próby reformy skostniałego systemu edukacji na szczeblu średnim, gdzie m.in. w 1884 r. nastąpiły pewne korekty programowe, przesunięcia godzin w niektórych przedmiotach nauczania, wprowadzono ograniczenia odnośnie języków klasycznych, zalecenia w sprawie metod dydaktycznych. Na przełomie XIX i XX w. oraz z początkiem nowego wieku nasilały się żądania w sprawie reformy szkolnictwa w duchu narodowym. Przeprowadzona w 1909 r. kolejna reforma programów gimnazjalnych pozostawiała przewagę profilu humanistycznego, rozszerzając naukę historii tzw. "dziejów ojczystych". Zmianie uległa struktura szkoły, wprowadzono bowiem podział na dwa stopnie niższy (klasy 1 – 3) i wyższy (klasy 4 – 8)³.

Plan nauczania według nowego zarysu z 1849 r. miał obejmować: religię, łacinę, grekę, język ojczysty (czyli niemiecki), język krajowy (np. polski), języki nowożytne, geografię i historię, matematykę, historię naturalną, fizykę, propedeutykę filozofii. Ponadto do przedmiotów nadobowiązkowych zaliczano: kaligrafię, rysunki, śpiew i gimnastykę. W rzeczywistości plan lekcyjny różnie się kształtował w kolejnych latach, a tygodniowy wymiar godzin wynosił od 25 do 30 dla poszczególnych klas.

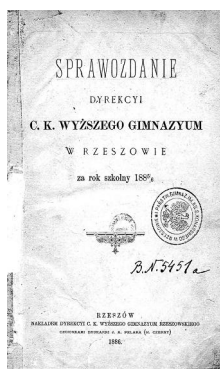
Poza przedmiotami obowiązkowymi w planie nauki znajdowały się także przedmioty nadobowiązkowe: wśród nich nauka śpiewu oraz nauka muzyki instrumentalnej. Chcąc

¹ S. Fischer, Z przeszłości gimnazjum im. Króla Kazimierza Wielkiego w Bochni (1818 – 1938) (w:) Pamięć jubileuszowego zjazdu byłych uczniów gimnazjum im. króla Kazimierza Wielkiego w Bochni dnia 2 maja 1938 r., Bochnia 1938, S.20.

² J. Buszko, Galicja 1859 – 1914 Polski Piemont? Warszawa 1989, S. 33.

³ Cz. Majorek, W. Marmon, Gimnazjum Bocheńskie w okresie niewoli narodowej (w:) Bochnia. Dziej miasta i regionu. 170 lat Gimnazjum w Bochni pod red. Z. Ruty, Bochnia 1988, S. 21 – 24.

**PROGRAMY DO NAUKI ŚPIEWU W GIMNAZJACH GALICJI ZACHODNIEJ
W DOBIE AUTONOMII W ŚWIETLE SPRAWOZDAŃ SZKOLNYCH**

scharakteryzować edukację muzyczną gimnazjalistów w dobie autonomii, a zwłaszcza programy nauczania, które stanowiły podstawę tej edukacji przeanalizowano wszystkie dostępne *Sprawozdania szkolne* gimnazjów w: Bochni, Jaśle, Łańcucie, Myślenicach, Nowym Targu, Wadowicach, Rzeszowie, Nowym Sączu, Tarnowie i Żywcu.

i 1894 kiedy nie uczono śpiewu liczba godzin wynosiła także 4 w tygodniu. W gimnazjum wadowickim w 1884, 1887 i 1905 nie ma informacji o nauce śpiewu, w pozostałych latach nauka była prowadzona w wymiarze 4 godzin w tygodniu, w 1886 zwiększono liczbę do 5. Największe wahania dominowały w gimnazjum w Bochni, co przedstawiono w poniższej tabeli. Śpiewu uczono od 4 do 6 godzin w tygodniu, z wyjątkiem roku 1905. W tabeli podano daty, w których liczba godzin wzrastała lub malała. W pozostałych latach, których nie uwzględniono liczba godzin lekcji śpiewu wynosiła 4 tygodniowo.

Z planów nauki wynika, że lekcje śpiewu

Tab.2. Tygodniowy wymiar godzin przedmiotu “Śpiew” w gimnazjum w Bochni

Rok szkolny	1887	1890	1892	1893	1895	1897	1898	1899	1901	1905	1906-
Liczba godzin	4	4	5	6	5	4	6	5	4	2	4

Sprawozdania szkolne potraktowano jako główny materiał źródłowy. Były one wydawane co roku przez każdą placówkę. Ich struktura to podział na dwie części, z których pierwsza miała formę rozprawy naukowej, której autorem był wybrany przez dyrektora nauczyciel, natomiast część druga o charakterze urzędowym zawierała najważniejsze dane o szkole. Podawano dokładną statystykę uczniów, informacje o najważniejszych wydarzeniach z całego roku szkolnego, najważniejsze informacje i rozporządzenia władz szkolnych. W zakresie przedmiotów nadobowiązkowych: śpiew i muzyka możemy przeanalizować informacje dotyczące programów nauczania, nauczycieli, liczbę i frekwencję uczniów zapisanych na lekcje, rodzaj i skład zespołów instrumentalnych funkcjonujących w danej szkole. Ponadto dzięki prowadzonej kronice można zdobyć informacje o wydarzeniach, w których w których brały udział orkiestry lub chóry szkolne oraz o wykonywanym repertuarze.

Analizując plany nauki zauważamy, że nauka śpiewu była prowadzona zwykle 4 godziny w tygodniu. Uczniowie podzieleni na dwa oddziały ćwiczyli po 2 godziny w tygodniu. Zdarzało się jednak, że liczbę godzin pomniejszano, lub zwiększano. Zdarzały się także sytuacje, kiedy w poszczególnych latach nie prowadzono nauki śpiewu, co wynikało głównie z powodu braku nauczyciela.

W gimnazjum rzeszowskim liczba godzin była niezmienna i wynosiła 4 w tygodniu, w Tarnowie w 1875 r. było to 3 godziny, od 1879 r. do 1903 r. 4 godziny, w 1903 znów 3, ale już od kolejnego roku 4. W gimnazjum w Nowym Sączu poza rokiem 1893

prowadzone były w 2 oddziałach, po 2 godziny w tygodniu. Oddział I zwano niższym, oddział II wyższym. Plan nauki dla przedmiotu “śpiew”, zamieszczony w Sprawozdaniu Dyrekcji c.k. Gimnazjum Wyższego w Nowym Sączu za rok szkolny 1888 podaje, iż uczniowie mają sobie przyswoić:

“wiadomości wstępne o narządach głosowych/ tworzenie się tonu, nuta, gatunki nut/ znaczenie taktu w muzyce, pauza, rytm, tempo./ znaczenie kropki przy nucie i pauzie./metronom Maelzla/ ćwiczenia na jednym tonie/

system nutowy/ nazwy nut/ gama zasadnicza, interwały, ćwiczenia w obrębie 8 tonów, różnica między sekundą wielką a małą, tercją wielką a małą trójdźwięki, melodia, harmonia, o kluczach muzycznych/ krzyżyk, bemoł/ gama diatoniczna i chromatyczna, wywód gam pochodnych z gamy zasadniczej, wyszczególnienie gam twardych i miękkich,

podział głosu ludzkiego/prawidła przy wygłaszaniu tekstu, tłumaczenie ważniejszych wyrazów i znaków muzycznych, ćwiczenia w śpiewaniu pieśni”.⁴

Zatem uczniowie zaczynali naukę od poznania podstawowych wiadomości na temat głosu, sposobu jego wydobycia, później zapoznawali się z podstawami zasad muzyki, a dopiero wówczas rozpoczynano ćwiczenia w śpiewaniu.

W 1891 r. w programie nauczania śpiewu podana została dokładna rozpiska dla I i II oddziału:

“oddział I – wiadomości wstępne, nauka o nutach, taktie w muzyce, systemie nutowym, o gamie, interwałach, ćwiczenia na jednym tonie i w obrębie 8 tonów, klucze muzyczne, gamy twarde i miękkie,

⁴ Sprawozdanie Dyrekcji c.k. Gimnazjum Wyższego w Nowym Sączu za rok szkolny 1888, Nowy Sącz 1888, S. 95.

**PROGRAMY DO NAUKI ŚPIEWU W GIMNAZJACH GALICJI ZACHODNIEJ
W DOBIE AUTONOMII W ŚWIETLE SPRAWOZDAŃ SZKOLNYCH**

krzyżyki i bemole, i inne znaki muzyczne, ćwiczenia w śpiewaniu łatwych piosenek, oddział 2 – ćwiczenia w śpiewaniu pieśni kościelnych na 4 głosy męskie i na 1 głos⁵.

Zgodnie z zaleceniami uczniowie rozpoczynający naukę śpiewu poza podstawowymi wiadomościami teoretycznymi śpiewali proste piosenki, natomiast w oddziale wyższym śpiewano już pieśni nawet 4-głosowe.

W tym samym roku gimnazjaliści z gimnazjum w Bochni zapisani na naukę śpiewu.

“w I oddziale [zajmowali] się elementami muzyki w ogóle, i w zastosowaniu do śpiewu. Śpiewano interwały z tekstem solmizacyjnym, następnie ćwiczenia (wokalizy), i stosowne pieśni na jeden i dwa głosy, we wszystkich tonacjach dur i moll, w takcie parzystym i nieparzystym. W oddziale II śpiewano pieśni adwentowe, postne i świeckie, na chór mieszany z muzyką, trzy msze łacińskie figuralne (chór mieszany z organem i orkiestrą), polską mszę i mszę żałobną, jako też chóry świeckie na głosy męskie z muzyką. Oprócz tego wykładano wiedzę teoretyczną. Oddział ten śpiewał we wszystkich nabożeństwach uczniów w kościele⁶.”

Oddział niższy przygotowywał przyszłych chórzystów, którzy na początku ćwiczyli proste pieśni unisono lub na w dwugłosie, natomiast oddział wyższy traktowano jako chór. Uczniowie ćwiczyli utwory o wyższym stopniu trudności, jak np. msze i przygotowywali przede wszystkim pieśni kościelne, które wykonywano podczas wszystkich nabożeństw. Na kursie wyższym śpiewano często przy akompaniamencie instrumentu lub orkiestry.

Podobne wytyczne znajdujemy w Sprawozdaniach szkolnych gimnazjum w Tarnowie. W 1903 r. zapisano, iż:

“w oddziale niższym uczono teorii muzyki, odbywano ćwiczenia 2-głosowe i ćwiczone pieśni polskie świeckie i kościelne na 1 i 2 głosy. W oddziale wyższym wykonywano utwory najwybitniejszych kompozytorów polskich i niektóre obce, pieśni polskie ludowe i kościelne, na 2 głosy i chór mieszany i męski⁷.”

Analizując programy do nauki śpiewu, zamieszczone w Sprawozdaniach szkolnych zapoznaliśmy się nie tylko z wytycznymi, na dany rok szkolny, poznajemy także formy muzyczne, po które sięgali nauczyciele prowadzący ten przedmiot. Najczęściej były to msze, pieśni (kościelne, świeckie, ludowe, patriotyczne), kantaty, kolędy, pastorałki.

Gimnazjaliści w Bochni śpiewali na lekcjach: kwartety na głosy mieszane z zakresu muzyki religijnej, msze, pieśni adwentowe, postne i świeckie, na chór mieszany z akompaniamentem muzycznym, msze łacińskie figuralne na chór mieszany z organami i orkiestrą, msze żałobne, drobne utwory świeckie, pieśni świeckie, kantaty, pieśni ludowe. Sięgano po kompozycje: Müllera, Wincentego Studzińskiego, Józefa Elsnera, Stanisława Moniuszki, Charlsa Gounoda, ks. Wróblewskiego, Jana Galla, ks. Franciszka Walczyńskiego, Greczaninowa, Fryderyka Chopina, Stefana Surzyńskiego.

W gimnazjum w Jaśle śpiewano pieśni kompozytorów lwowskich Mariana Signio, Mieczysława Sołtysa, także kompozycje Jan Czubskiego.

W Rzeszowie w 1901 r. zakupiono zbiór nut dla chóru, który obejmował m.in. następujące pozycje: Aloys Kothe: Musics. sacra. 2. Carl M. Weber: Ave Maria. 3. Stanisław Moniuszko: Pieśń pokutna i hymn O władco świata. 4. Józef Złotaszewski, Modlitwa do Bogarodzicy. 5. Loebmann. Msza; 6. R Zangl., Msza. 7. Schweitzer. opus II. 8. Marian Signio, Hymn do Boga⁸. Rok później zbiory poszerzono o:

1. Ecce sacerdos Mieczysława Sołtysa;
2. Kurze Festmesse Reimanna;
3. Sanctus Vincenzo Righini;
4. Merton Tantum ergo;
5. O salutaris Mariana Signio;
6. Sancta Maria Wincentego Studzińskiego;
7. Błogosław Boże Mendelsohna;
8. Lauda Sion Mozarta;
9. Pieśń moja Bóg Beethovena;
10. Gluck, Tantum ergo.
11. Modlitwa Kotarbińskiego;
12. Domine Deus Dundera;
13. Gloria Lambilottiego;
14. Niebiosa głoszą Zarzyckiego;
15. O wielki Boże Zöllnera;
16. Requiem Wygrywałskiego;
17. Msza Łacińska Salieri'ego;
18. Katechizm muzyki Lobe⁹.

W Nowym Sączu chór szkolny śpiewał pieśni Surzyńskiego, Signio, Mszę pasterską Stefaniego, okolicznościowe kantaty, pieśni ze Śpiewnika kościoła katolickiego (cz. I i II), Wincentego Rychlinga oraz Józefa Surzyńskiego, Pastorałki, Kolędy w opracowaniu Noskowskiego, pieśni Jana Czubskiego¹⁰.

Chór gimnazjum tarnowskiego sięgał po msze

⁵ Sprawozdanie Dyrekcji c.k. Gimnazjum Wyższego w Nowym Sączu za rok szkolny 1892 Nowy Sącz 1892, S. 41.

⁶ Sprawozdanie Dyrekcji c.k. Gimnazjum w Bochni za rok szkolny 1891, Bochnia 1891, S. 71.

⁷ Sprawozdania Dyrekcji c.k. I Gimnazjum w Tarnowie za rok 1903, Tarnów 1903, S.38.

⁸ Sprawozdania Dyrekcji c.k. I Gimnazjum w Rzeszowie za rok 1901, Rzeszów 1901, S. 22.

⁹ Sprawozdania Dyrekcji c.k. I Gimnazjum w Rzeszowie za rok 1902, Rzeszów 1902, S.83.

¹⁰ Sprawozdania szkolne c.k. I Gimnazjum w Nowym Sączu, z lat 1876 – 1914.

**PROGRAMY DO NAUKI ŚPIEWU W GIMNAZJACH GALICJI ZACHODNIEJ
W DOBIE AUTONOMII W ŚWIETLE SPRAWOZDAŃ SZKOLNYCH**

Singerbergera, Witta, Bauera, Mszę koronacyjną Stehlego, kompozycje Rennera, pieśni kościelne w opracowaniu Maszyńskiego, pieśni świeckie. W 1900 r. w bibliotece szkolnej posiadano zbiór 181 dzieł i śpiewników muzycznych. W 1906 r. do nauki śpiewu zakupiono partytury i głosy mszy: Boltazzego, Capocci'ego, Ravonelliego, Wendla, Rheinbergera, Bottiglieria, Hallera i Gollera¹¹.

Według informacji podanych w Sprawozdaniach szkolnych naukę śpiewu prowadzono z podręczników Ludwika d'Arma Dietza, Johanna C. Lobego, używano też śpiewników Fuka, Jana Siedleckiego, ks. Franciszka Walczyńskiego, ks. Leonarda Soleckiego, Stafana Surzyńskiego, Franciszka Poppera, Karola Studzińskiego.

W każdej jednak placówce chór, który zakładano miał służyć jednemu: oprawie uroczystości kościelnych, w których obowiązani byli uczestniczyć gimnazjaliści. Stąd też repertuar, który ćwiczyli miał charakter głównie religijny. Uczniowie ćwiczyli pieśni kościelne, które wykonywali przez cały rok szkolny w kościele, ponadto msze, kolędy. Co roku chór brał udział także w procesjach Bożego Ciała i nabożeństwach patrona św. Alojzego. Obok uroczystości kościelnych uczniowie przygotowywali oprawę muzyczną akademii szkolnych. Sprawozdania szkolne wymieniają poranki lub wieczory podczas których występował chór. Należały do nich:

- wieczory ku czci Adama Mickiewicza;
- wieczory ku czci Juliusza Słowackiego;
- Wieczory Trzech Wieszców;
- uroczystości z okazji rocznicy Konstytucji 3 Maja;
- rocznice powstania styczniowego i listopadowego;
- rocznice śmierci lub urodzin Marii Konopnickiej, Zygmunta Krasińskiego, Piotra Skargi, ks. Józefa Poniatowskiego;
- uroczystości z okazji rocznic panowania dynastii Habsburgów m.in. jubileusz 50. lecia rządów cesarza Franciszka Józefa;
- rocznice zwycięstwa pod Wiedniem;
- rocznice unii polsko-litewskiej;
- rocznice ślubu cesarzowej i cesarza;
- poranki papieskie;
- jubileusze pracy pedagogicznej profesorów gimnazjalnych.

Każda uroczystość była starannie przygotowana, a odpowiednio dobrany repertuar podkreślał nastrój uroczystości.

Analiza programów do nauki śpiewu, które zamieszczano co roku w kolejnych Sprawozdaniach

szkolnych pozwala stwierdzić, iż pomimo, że był to przedmiot nadobowiązkowy, młodzież stawiała przed sobą dość wysokim stopniem trudności w zakresie śpiewu. Co prawda naukę rozpoczynano od wprowadzenia ucznia w podstawowe zagadnienia związane nie tylko z podstawami teoretycznej wiedzy muzycznej, ale co bardzo istotne także z techniką wydobywania głosu. Dopiero po takim teoretycznym przygotowaniu rozpoczynano ćwiczenia głosowe. Były to zawsze proste ćwiczenia 1-głosowe, śpiewanie interwałów, gam, prostych melodii, niekiedy sięgano po ćwiczenia 2-głosowe. Inaczej pracował chór, czyli oddział wyższy. Tutaj ćwiczyli już utwory o wyższym stopniu trudności, w układach 2 i 3 głosowych, czasem nawet 4-głosowe. Chóry wykonywały też często msze 4-głosowe, co świadczy o dość dobrym i wysokim poziomie technicznym. Trudno, czy wręcz niemożliwym jest oceniać poziom wykonawczy, nie słysząc utworu, nie mniej jednak od czasu do czasu w lokalnej prasie pojawiały się informacje o koncertach, które "wzbudziły zachwyt", "sprawiły miłą niespodziankę".

Plany nauki śpiewu, które wytyczały kierunek kształcenia w tej dziedzinie powtarzały się właściwie w kolejnych sprawozdaniach gimnazjów galicyjskich bez większych zmian, w oddziale niższym uczono najpotrzebniejszych wiadomości z dziedziny muzyki i śpiewu, ponadto młodzież ćwiczyła się w różnych pieśniach unisono. W wyższym oddziale śpiewano pieśni kościelne na 2, 3 i 4 głosy oraz utwory świeckie, które potrzebne były do przewidzianych uroczystości szkolnych.

Nauka śpiewu, jako przedmiotu nadobowiązkowych wskazuje na spore zainteresowanie uczniów tą dziedziną sztuki. Śpiew w chórze był doskonałą formą kontaktu z muzyką, sposobem umuzykalnienia, rozwoju zainteresowań i zdolności muzycznych gimnazjalistów, potwierdzał także chęć i potrzebę kształcenia się w sztuce muzycznej.

Bibliografia

1. Buszko J., *Galicja 1859 – 1914 Polski Piemont?* Warszawa 1989.
2. Fischer S., *Z przeszłości gimnazjum im. Króla Kazimierza Wielkiego w Bochni (1818 – 1938) (w:) Pamiątka jubileuszowego zjazdu byłych uczniów gimnazjum im. Króla Kazimierza Wielkiego w Bochni dnia 2 maja 1938 r., Bochnia 1938.*
3. Majorek Cz., Marmon W., *Gimnazjum Bocheńskie w okresie niewoli narodowej (w:) Bochnia. Dzieje miasta i regionu. 170 lat Gimnazjum w Bochni pod red. Z. Ruty, Bochnia 1988.*
4. *Sprawozdania Dyrekcji c.k. Gimnazjum*

¹¹ Sprawozdania szkolne c.k. I gimnazjum w Tarnowie za lata 1875 – 1914.

MUZYKA WSPÓCZESNA W ŚWIETLE PEDAGOGICZNEJ INTERPRETACJI DZIEIA MUZYCZNEGO – PROPOZYCJA METODYCZNA

Wyższego, później c.k. I Gimnazjum w Tarnowie za lata 1875 – 1913, Tarnów 1875 – 1913.

5. Sprawozdania Dyrekcji c.k. Wyższego Gimnazjum w Rzeszowie za lata 1861 – 1904, Rzeszów 1861 – 1904; Sprawozdania Dyrekcji c.k. I Wyższego Gimnazjum w Rzeszowie za lata 1905 – 1914, Rzeszów 1905 – 1914.

6. Sprawozdania Dyrekcji c.k. II Wyższego Gimnazjum w Rzeszowie za lata 1905 – 1914, Rzeszów 1905 – 1914.

7. Sprawozdanie Dyrekcji c.k. Wyższego Gimnazjum w Jasle za lata, Jasło 1878 – 1916.

8. Sprawozdanie c.k. Dyrekcji gimnazjum w Bochni za lata 1887 – 1914, Bochnia 1890, 1891, Kraków 1892 – 1914.

9. Sprawozdanie Dyrektora c.k. Gimnazjum w Nowym Targu, Nowy Targ 1907 – 1914.

10. Sprawozdanie Dyrekcji c.k. Gimnazjum Wyższego w Nowym Sączu, później c.k. Gimnazjum Wyższego I za lata 1876 – 1914, Nowy Sącz 1876 – 1914.

Стаття надійшла до редакції 16.03.2017

УДК 78(07)

Ewa Nidecka, doktor, starszy wykładowca
Wydział Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego, Polska

MUZYKA WSPÓCZESNA W ŚWIETLE PEDAGOGICZNEJ INTERPRETACJI DZIEIA MUZYCZNEGO – PROPOZYCJA METODYCZNA

Dla obecnej edukacji muzycznej zarówno szkolnictwa muzycznego jak i ogólnokształcącego wielkim wyzwaniem jest nauczanie muzyki współczesnej. Ze względu na ograniczone liczby godzin oraz znaczną ilość i różnorodność materiału nauczyciel zwłaszcza szkolnictwa ogólnokształcącego boryka się z wieloma problemami związanymi z organizacją samego procesu nauczania. Artykuł jest jedną z propozycji metodycznych, możliwą do poprowadzenia w ramach zajęć muzyki, w której uwaga zwrócona jest na kształtowanie barwy dźwięku i ekspresji w muzyce chóralnej. Celem przedstawionej propozycji jest ukazanie w procesie edukacyjnym jednej z postaci różnorodnego oblicza muzyki współczesnej.

Słowa kluczowe: muzyka współczesna, szkolnictwo muzyczne, metodyka nauczania muzyki współczesnej, muzyka chóralna.

Bibl. 5.

Єва Нідецька, доктор, старший викладач
Відділ Музики Жешувського Університету, Польща

СУЧАСНА МУЗИКА В НАВЧАННІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ МУЗИЧНОГО ТВОРУ – МЕТОДИЧНА ПРОПОЗИЦІЯ

В наш час викладання сучасної музики є великою проблемою в музичній освіті в початковій і середній школі. Через обмежену кількість годин і велику кількість та різноманітність музичних матеріалів, викладач має багато проблем, пов'язаних з організацією процесу навчання. У статті представлена одна з методичних пропозицій, яка може бути застосована в рамках уроків музики і щодо аспекту сучасної музики. Цей аспект відноситься до формування забарвлення звуку і вираження в хорівій музиці. Мета цієї пропозиції полягає в тому, щоб показати навчальний процес в якості одного з різноманітних граней сучасної музики.

Ключові слова: сучасна музика, музична освіта, методика викладання сучасної музики, хорова музика, колір звуку.

Yeva Nidetska, Doctor of Sciences, Senior Lecturer Department of Music of the Rzeszow University, Poland

THE CONTEMPORARY MUSIC IN THE TEACHING OF MUSIC INTERPRETATION OF THE MUSICAL WORK – A METHODOLOGICAL PROPOSAL

Nowadays, the teaching of contemporary music is a great challenge in the music education at primary and secondary school. Due to the limited number of hours and a large amount and variety of musical materials a teacher has many problems related to the organization of the learning process. The article contains one of the methodical suggestion within the music lessons and concerning the aspect of contemporary music. This aspect concerns the formation of color of sound and an expression in the choral music. The aim is to show the educational process as a one of diverse faces of contemporary music.

Keywords: contemporary music, the music education, a method of teaching, the choral music, a color of sound.

Dla obecnej edukacji muzycznej zarówno szkolnictwa muzycznego jak i ogólnokształcącego wielkim wyzwaniem jest nauczanie muzyki współczesnej. Dzieje się tak za sprawą ogromnej różnorodności gatunkowej samej muzyki najnowszej oraz szeregu procesów i nowych tendencji, które zaistniały w dwudziestym